INTERNATIONAL

Scientific Indexing

Fresh Ideas for Growing your Citations

Certificate

This is to certify that **KARADENIZ BLACK SEA INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL** is indexed in International Scientific Indexing (ISI). The Journal has Impact Factor Value of **0.934** based on International Citation Report (ICR) for the year **2018-19**. The URL for journal on our server is https://isindexing.com/isi/journaldetails.php?id=7901

Editor ICR Team
(ISI)

International Scientific Indexing
(ISI)

International Sciencetific Indexing

(ISI Databese)

Google Akademik

Index Copernicus

(ICI World of Journals)

0?
e=2159024400&v=beta&t=CF4F1szg_uFiz9jRhaq_EOQ_fhsIIMeUM8pbV_V-vC0

Central and Eastern European Online Library (CEEOL)

Modern Language Association

Directory of Research Journals Indexing

Sosyal Bilimler Atıf Dizini (SOBİAD)

Scientific Indexing Services (SIS)

KARADENİZ
BLACK SEA – ЧЁРНОЕ МОРЕ

Güz / Осень / Autum 2020 ▪ Yıl / Год / Year ▪ Sayı / Номер / Issue 48

ÜÇ AYDA BİR YAYINLANAN ULUSLARARASI HAKEMLİ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
ЕЖЕКВАРТАЛЬНЫЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК
AN INTERNATIONAL QUARTERLY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE
ISSN: 1308-6200 - http://www.dergikaradeniz.com
Sahibi / Учредитель / Owner
Hayrettin İVGİN
Konur Sokak 66/7 Bakanlıklar- ANKARA (+90) 312 4259353
– hayrettinivgin@gmail.com
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Ответственный редактор
Saliha Sinem İVGİN

Editörler / Editors / Редакторы
- Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK (Baş Editör)
- Prof. Dr. Bahattin ÇELİK (Arkeoloji)
- Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Aşık Edebiyatı)
- Prof. Dr. Ceval KAYA (Eski Türk Dili)
- Prof. Dr. Elfina SIBGETULLİNA (Tatar Dili ve Edebiyatı)
- Prof. Dr. Enver SARI (Psikoloji)
- Prof. Dr. Enver TÖRE (Tiyatro)
- Prof. Dr. Ercan ALKAYA (Çağdaş Türk Lehçeleri)
- Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ (Dilbilim)
- Prof. Dr. Harun DEMİRKAYA- (Yönetim ve Strateji)
- Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU (Tarih)
- Prof. Dr. İhsan BULUT (Coğrafya)
- Prof. Dr. Jabbor ESHONKUL (Özbek Dili ve Edebiyatı)
- Prof. Dr. Kadir GÜLKAYRAN - (İran-Azerbaycan Dili ve Edebiyatı)
- Prof. Dr. Mustafa ÜNAL (Dinler Tarihi)
- Prof. Dr. Natalie KONONENKO (Slav Dilleri ve Edebiyatları)
- Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ (İlahiyat)
- Prof. Dr. Remzi DEVLETOV (Rus Dili ve Edebiyatı)
- Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Tarih)
- Prof. Dr. Roin KAVRELİSHVİLİ (Kafkasya – Yakıncağ Tarih)
- Prof. Dr. Sibel CENGİZ (İktisat)
- Prof. Dr. Süleyman KAYIPOV (Kırgız Dili ve Edebiyatı)
- Prof. Dr. Şefika Şule ERÇETİN (Eğitim Bilimleri)
- Prof. Dr. Yakup ÇELİK (Yeni Türk Edebiyatı)
- Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN (Alman Dili ve Edebiyatı)
- Prof.. Dr. Kürşat ÖNCÜL (Halk Bilimi)
- Doç. Dr. Ahmet İÇLİ (Eski Türk Edebiyatı
- Doç. Dr. Alptürk AKÇÖLTEKİN (Beden Eğitimi)
- Doç. Dr. Ergali ESBOSUN (Kazak Dili ve Edebiyatı)
- Doç. Dr. Gönül KONAKAY (Muhasebe)

▪ Doç. Dr. Mehmet TEYFUR (Felsefe)
▪ Doç. Dr. Nadya TIDIKOVA (Sibirya Halkları)
▪ Doç. Dr. RanettaGAFAROVA (Kırım Tatar Dili ve Edebiyatı)
▪ Doç. Dr. Rezzan KARAKAŞ (Halk Edebiyatı)
▪ Doç. Dr. Semra ÇEVİK (Resim)
▪ Doç. Dr. Sönmez ABBASLI (Azerbaycan Dili ve Edebiyatı)
▪ Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU (Karşılaştırmalı Edebiyat)
▪ Doç. Dr. Zafer AYKANAT (İşletme)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Arif Cem TOPUZ (Öğretim Teknolojileri Eğitimi)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Arif KALA (Sosyoloji)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Hürriyet ÇİMEN (Turizm)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Kutay ÜSTÜN (Uluslararası İlişkiler)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Sami PATACI (Sanat Tarihi)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Ali Haydar SOYSÜREN (Siyasi Tarih ve Türk Siyasal Hayatı)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Sedat TAMAY (Müzik)
▪ Uzman İlya İVANOV (Çuvaş Dili ve Edebiyatı)

Yayın Kurulu / Редколлегия / Editorial Board

▪ Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK (Ardahan Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ (Maltepe Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Anatoly A. BURTSEV (Ammasov Adına Yakutistan Devlet Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY (Emekli) ▪ Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Nevşehir Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Ceval KAYA (Ardahan Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Sulayman KAYIPOV (Çuy Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Faruk ÇOLAK (Niğde Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Prof. Dr. Hikmet KORAŞ (Niğde Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Dmitry D. VASİLYEV (Rusya Bilimler Akademisi) ▪ Prof. Dr. Elfina SİBGATULLİNA (Rusya Bilimler Akademisi) ▪ Prof. Dr. Yakup ÇELİK (İstanbul Kültür Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Victoria V. KRASNYKH (Kiev Bilimler Akademisi) ▪ Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN (Emekli) ▪ Prof. Dr. İhsan BULUT (Akdeniz Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Mustafa ÜNAL(Erciyes Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Mambetturdu Mambetakun (Şincan Pedagoji Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Layli ÜKÜBAYEVA (Manas Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Erciyes Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Enver TÖRE (Artvin Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Şefika Şule ERÇETİN (Hacettepe Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Tina GELASHVİLİ (Samtskhe - Cavakheti Devlet Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Elena ARABADJİ (Melitopol Devlet Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Giorgi SOSİASHVİLİ (Gori Devlet Eğitim Üniversitesi) ▪ Prof .Dr. Nikoloz AKHALKATSİ (Samtskhe - Cavakheti Devlet Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Natalie KONONENKO (Alberta Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Aleksandre MGHEBRİSHVİLİ (Gori Devlet Eğitim Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Betül KARAGÖZ (Giresun Üniversitesi) ▪ Prof. Dr. Gous Khan, (Jawaharlal Nehru University) ▪ Doç. Dr. Nadya TIDIKOVA (Altayistik Enstitüsü) ▪ Prof. Dr. İbrahim TÜZER (Yıldırım Bayazıt Üniversitesi) ▪ Doç. Dr. Vasil MOSİASHVİLİ (Samtskhe - Cavakheti Devlet Üniversitesi) ▪ Doç. Dr. Ahmet İÇLİ (Batman Üniversitesi) ▪ Doç. Dr. Sönmez ABBASLI (Azerbaycan Milli Folklor Enstitüsü)

Redaksiyon / Редакция / Redaction
&
Yabancı Dil Danışmanları / Советники по иностранным языкам / Foreign Language Consultants
Prof. Dr. Roin KAVRELİSHVİLİ / Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU

Uluslar Arası İliskiler / Международныеотношения / International relationsexpert
Doç. Dr. VediAŞKAROĞLU : vaskaroglu@gmail.com

Yazışma Adresi / Адрес для корреспонденции / CorrespondanceAddres
Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK
Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-Ardahan/TÜRKİYE
Tel.: (+90) 5308852928 E-mail: dergikaradeniz@gmail.com

Baskı / Издательство / Press
Bizim Dijital Matbaacılık
Ostim, Uzay Çağı Cad, 1128. Sk. No:6, Yenimahalle/Ankara

Bu dergi International Sciencetific Indexing (ISI Databese), Index Copernicus (ICI World of Journals), Central and Eastern European Online Library (CEEOL), Russian Science Citation Index, Modern Language Index, Open Academic Journals Index, SOBIAD, Directory of Research Journals Indexing, Google Akademik tarafından indekslenmektedir.

Thisjournal is indexed by International Sciencetific Indexing (ISI Databese), Index Copernicus (ICI World of Journals), Central and Eastern European Online Library (CEEOL), Russian Science Citation Index, Modern Language Index, Open Academic Journals Index, SOBIAD, Directory of Research Journals Indexing, Google Scholar.

Hakem Kurulu / Совет рецензентов

ANTROPOLOJİ
- Prof. Dr. Hande BİRKALAN GEDİK, Yeditepe Üniversitesi, (Türkiye)
- Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU, Hacettepe Üniversitesi, ozkul@hacettepe.edu.tr, (Türkiye)
- Prof. Dr. Mehmet EROL, 0000-0001-8513-024X Gaziantep Üniversitesi, merol@gantep.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Cabbar Işankul, 0000-0002-3382-5389, Özbekistan Bilimler akademisi, muduri jabbores@yandex.ru, cabbares@yahoo.com (Özbekistan)
- Dr. Öğr. Üyesi Nagihan Çetin, 0000-0001-5098-2573, Antalya AKEV Üniversitesi, nagihan.cetin@akev.edu.tr (Türkiye)

ARKEOLOJİ
- Prof. Dr. Bahattin Çelik, 0000-0001-8386-0062, Iğdır Üniversitesi bahattin.celik@igdir.edu.tr , c.bahattin@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Alexey A. TISHKIN, 0000-0002-7769-136X, Altai State University, tishkin210@mail.ru (Russian Federation, Barnaul)
- Doç., Dr. Toğrul Halilov 0000-0002-3703-8315, Azerbaycan Bilimler Akademisi Nahçıvan Bölümü, x.toqrul@gmail.com (Nahcivan /Azerbaycan)
- Dr. Öğretim Üyesi Sami Patacı, 0000-0003-1840-6562, Ardahan Üniversitesi samipataci@hotmail.com (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Deniz Sevmen, 0000-0003-2077-2158, Selçuk Üniversitesi, dselcuk@selcuk.edu.tr (Türkiye)

BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
- Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN, 0000-0002-7701-0077, Giresun Üniversitesi, sahin113@hotmail.com (Türkiye)
- Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU, 0000-0002-7060-4139, Giresun Üniversitesi vaskaroglu@gmail.com, (Türkiye)

COĞRAFYA
- Prof. Dr. İhsan BULUT, 0000-0002 4873-3479, Akdeniz Üniversitesi ihsanbulut@akdeniz.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Mehmet Zaman, 0000-0002-1833-6501, Atatürk Üniversitesi mzaman@atauni.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Gülpınar AKBULUT, 0000-0002-5943-7747, Cumhuriyet Üniversitesi, gakbulut58@gmail.com (Türkiye)
- Doç. Dr. Alexandr N. DUNETS, 0000-0002-3804-6800, Altai State University, dunets@mail.ru (Russian Federation, Barnaul)
- Prof. Dr. Ülkü ESER ÜNALDI, 0000-0003-1282-7024, Gazi Üniversitesi unaldi@gazi.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Duran AYDINÖZÜ, 0000-0003-2777-0024, Kastamonu Üniversitesi daydinozu@kastamonu.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Duran AYDINÖZÜ, 0000-0003-2777-0024, Kastamonu Üniversitesi daydinozu@kastamonu.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Mücahit Coşkun, 0000-0002-7881-6742, Karabük Üniversitesi ncoskun@karabuk.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Zeki BORAZ, 0000-0002-3333-2402, Fırat Üniversitesi zboyraz@firat.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK, 0000-0001-7172-7133, Akdeniz Üniversitesi mustafaerturk@akdeniz.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Salih CEYLAN, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, sceylan@mehmetakif.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Bayram ÇETİN, 0000-0002-8237-1360, Uludağ Üniversitesi bayramcetin@uludag.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Serhat ZAMAN, 0000-0003-4300-9382, Uludağ Üniversitesi serhatzaman@uludag.edu.tr (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Kaan KAPAN, 0000-0003-2979-5057, İstanbul Üniversitesi, Coğrafya (Türkiye)

DİL - DİLBİLİM
- Prof. Dr. Ahmet BURAN, 0000-0002-8430-1008, Fırat Üniversitesi buran.ahmet@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Necati DEMİR, 0000-0003-0762-410X, Gazi Üniversitesi, necatidemir@gazi.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. M. Fatih KİRİŞÇİOĞLU, 0000-0003-6969, Hacı Bayram Veli Üniversitesi mfatihkr@ gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ, 0000-0002-7020-3220 Ardahan Üniversitesi gunaykaraagac@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Ceval KAYA, Ardahan Üniversitesi, 0000-0002-6872-6145 cevalkaya@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Ferruh AĞCA, 0000-0002-8784-9095, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, ferruhakca@gmail.com (Türkiye)

- Prof. Dr. Yusuf ŞAHİN, 0000 0002 7701 0077, Giresun Üniversitesi, sahin113@hotmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Mustafa ÖNER, 0000-0002-2875-8409, Ege Üniversitesi mustafa.oner@ege.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Ercan ALKAYA, 0000-0002-9618-5614, Fırat Üniversitesi ealkaya16@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Marika JİKİA, ORCID:, İvane Cavakhishvili Tiflis Devlet Üniversitesi (Gürcistan)
- Prof. Dr Hülya Arslan EROL, 0000-0003-4291-732X, Gaziantep Üniversitesi, herol@gantep.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Gous Mashkoor Khan, ORCID:, Jawaharlal Nehru University, gousgkhan@gmail.com (Delhi – Hindistan)
- Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU, 0000-0002-7060-4139 Giresun Üniversitesi vaskaroglu@gmail.com, (Türkiye)
- Doç. Dr. Mustafa ŞENEL, 000-0001-7641-163X, Ardahan Üniversitesi mustafasenel@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Akartürk KARAHAN, 0000-0002-9117-6356, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi akartrk@yahoo.com (Türkiye)
- Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ELCAN, 0000-0002-5635-9448, Mersin Üniversitesi, abdullahelcan@gmail.com, a_elcan@hotmail.com(Türkiye)

EDEBİYAT

AZERBAYCAN DİLİ VE EDEBİYATI

- Prof. Dr. İsa HABİBBEYLİ, 0000-0003-1957-0778, Azerbaycan Bilimler Akademisi, isa.habibbeyli@science.az (Azerbaycan)
- Prof.Dr. Muhtar Kazımoğlu, 0000-0001-8837-6536, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Folklor mukhtarkazimoglu@gmail.com (Azerbaycan)
- Doç. Dr. Sönmez ABBASLI, 0000-0003-0309-8640, Azerbaycan Milli Elmler Akademiyası, sonmezabbasli@gmail.com, (Azerbaycan)

ESKİ TÜRK EDEBİYATI

- Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL, 0000-0003-1056-9957. İstanbul Kültür Üniversitesi, mfkoksal@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR, 0000-0001-9972-9763, Karadeniz Teknik Üniversitesi, mevhibecosar@hotmail.com. (Türkiye)
- Prof. Dr. Ali Yıldırım, 0000-0001-9228-6111, Fırat Üniversitesi, ayildirim@firat.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Bahir SELÇUK, 0000-00019915-3100Fırat Üniversitesi, bahirselcuk@firat.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Ahmet İÇLİ - 0000-0002-7478-7518, Batman Üniversitesi, ahmet.icli@batman.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Hasan Şenel, 0000-0002-5825-8034, Fırat Üniversitesi, senerhasan@gmail.com (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Serkan DERİN, 0000-0003-3740-6365, Ardahan Üniversitesi, serkanderin@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Dr. Öğr. Üyesi Hanzade Güzeloğlu, 0000-0002-1678-4765, Ardahan Üniversitesi, hanzadeg@yahoo.com (Türkiye)

RUS DİLİ VE EDEBİYATI
- Prof. Dr. Remzi DEVLETOV, 0000-0002-1521-0305, Kırım İki Dillik İnovasyon Enstitüsü, remzidevletov@mail.ru (Kırım)
- Prof. Dr. Natalie KONONENKO, 0000-0002-5161-9511 Emerita University of Alberta, nataliek@ualberta.ca (Kanada)
- Doç. Dr. Ranetta GAFAROVA, 0000-0001-8096-2143, Evraziskiy İnstitüt Razvitiya İmena İ. Gaspirinskogo (Kırım)
- Dr. Öğretim Üyesi Shalala RAMAZANOVA,0000-0002-3252-6504, Ardahan Üniversitesi shalaramazanova@ardahan.edu.tr (Türkiye)

KAZAK TÜRKÇESİ DİLİ VE EDEBİYATI
- Prof. Dr. Ayabek BAYNİYAZOV, 0000-0002-9603-1332, Ahmet Yesevi Üniversitesi, ayabek67@mail.ru, (Kazakistan)
- Prof. Dr. Alva BERİKBAYKIZI TEMİRBOLAT, 0000-0002-7888-8957, El-Farabi Üniversitesi, alua_t@mail.ru, (Kazakistan)
- Prof. Dr. Baltabay ABDIKAZİULI, 0000-0002-4191-0831, Abay Üniversitesi, b.abdigaziuli@mail.ru, (Kazakistan)
- Prof. Dr. İslam JEMENEY, 0000-0002-5782-4014, Al Farabi Kazakh National Universty, jemeneyislam@yahoo.com, (Kazakistan)
- Doç. Dr. Ergali ESBOSUN, 0000-0002-5477-2116, Abay Adına Kazak Devlet Pedagoji Üniversitesi, ergaliesb@mail.ru, (Kazakistan)
- Doç. Dr. Aigulim Aitbayeva, 0000-0001-7024-6602, Al Farabi Kazakh National Universty, aba-abd@mail.ru, (Kazakistan)
- Doç. Dr. Kenan KOÇ, 0000-0002-9603-1332, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, kenankoc2030@hotmail.com, (Türkiye)

KIRGIZ TÜRKÇESİ DİLİ VE EDEBİYATI
- Prof. Dr. Sulayman KAYIPOV, CHUI Üniversitesi, (Kırgızistan)
- Doç. Dr. Samet AZAP, 0000-0002-4047-1443, Kastamonu Üniversitesi sametazap@hotmail.com (Türkiye)

ÖZBEK DİLİ VE EDEBİYATI
- Prof. Dr. Jabbor ESHONKUL, 0000-0002-3382-5389, Bilimler Akademisi, jabbores@yandex.ru, cabbares@yahoo.com, (Özbekistan)
- Prof. Dr. Batır Matyakubov, 0000-0003-1561-2969, batir.matyakubov@mail.ru (Özbekistan)
- Prof. Dr. Nizomiddin Mahmudov, 0000-0003-1786-6073, Özbekistan Bilimler akademisi, nizomiddinmahmudov17@gmail.com, (Özbekistan)
- Prof. Dr. Sarigul Bahodirova, 0000-0001-5720-4125, Karakalpakistan Bilimler akademisi, sbahodirova@yandex.ru, (Özbekistan)

TATAR TÜRKÇESİ DİLİ VE EDEBİYATI
- Prof. Dr. İsmail KERİMOV, Kırım Devlet Pedagoji Üniversitesi, (Kırım)
- Prof. Dr. Elfina SİBGATULLİNA, 0000-0001-5755-8687, Rusya Bilimler Akademisi Şarkıyat Enstitüsü alfina2003@yandex.ru (Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Ercan ALKAYA, 0000-0002-9618-5614, Fırat Üniversitesi ealkaya16@gmail.com (Türkiye)

TÜRKİYE TÜRKÇESİ DİL VE EDEBİYATI
- Prof. Dr. Yakup ÇELİK, 0000-0001-9252-8221, İstanbul Kültür Üniversitesi, yacelik@yildiz.edu.tr, Türkiye
- Prof. Dr. Enver TÖRE, 0000-0002-2074-3608, Artvin Üniversitesi, entor@artvin.edu.tr, Türkiye
- Prof. Dr. Nazım ELMAS, 0000-0003-4758-8801, Giresun Üniversitesi, nazim.elmas@giresun.edu.tr, Türkiye
- Doç. Dr. Mutlu DEVECİ, 0000-0002-2473-053X , Fırat Üniversitesi, Elazığ, mdeveci@firat.edu.tr, Türkiye
- Doç. Dr. Veysel ŞAHİN, 0000-0003-3265-0481, Fırat Üniversitesi, vsahin68@gmail.com, vsahin@firat.edu.tr, Türkiye
- Doç. Dr. İbrahim TÜZER, 0000-0002-2725-1550, Yıldırım Bayazıt Üniversitesi, mail, Türkiye
- Doç. Dr. Fatih KANTER, 0000-0003-0754-6930, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, fatih.kanter@hotmail.com, Türkiye
- Doç. Dr. Gökay DURMUŞ, 0000-0002-8602-1130, Kars Kafkas Üniversitesi, gokaydurmus36@hotmail.com, Türkiye
- Dr. Öğretim Üyesi Taylan ABİÇ, 0000-0001-9240-0949, Ardahan Üniversitesi, taylanabic82@gmail.com, Türkiye

FELSEFE
- Prof. Dr. Mikhail Yurevish SHISHIN, 0000-0002-2148-5233, Polzunov Altai State Technical University, shishinm@gmail.com, (Russian Federation)
- Prof. Dr. Aktolkın TURLUKANOVNA KULSARİYEVA, 0000-0002-7867-430X, Abay Üniversitesi, aktolkyn777@mail.ru, (Kazakistan)
- Prof. Dr. Füzuli QURBANOV, 0000-0002-2906-9218, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi fqurbanov2005@rambler.ru (Azerbaycan)
- Prof. Dr. Hakan POYRAZ, ORCID:, Gazi Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Irina ZHERNOSENKO, 0000-0002-8571-6205, Altai State Institute of Culture, Barnaul, irina.jernosenko@gmail.com, Russian Federation
- Проф. Др. Макаров Юрий Николаевич, 0000-0002-5589-4449, ФГБОУ ВО "Сочинский государственны университет" , yurymakarov61@yandex.ru

FOLKLOR / HALK EDEBİYATI
- Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK, 0000-0003-1105-0479 Ardahan Üniversitesi, erdoganaltinkaynak@ardahan.edu.tr, Türkiye
- Prof. Dr. Muhtar Kazımoğlu, 0000-0001-8837-6536, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, mukhtarkazimoglu@gmail.com, Azerbaycan
- Prof. Dr. Ali DUYMAZ, 0000-0002-2890-2749, Balıkesir Üniversitesi ali_duymaz@hotmail.com, Türkiye
- Prof. Dr. Bekir ŞİŞMAN, 0000-0002-5252-9657, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi, bsisman@omu.edu.tr, Türkiye
- Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ, 0000-0002-6682-8455 , Nevşehir Üniversitesi, bayramdurbilmez@gmail.com, Türkiye
- Prof. Dr. Özkul ÇOBANOĞLU, Hacettepe Üniversitesi, ozkul@hacettepe.edu.tr, (Türkiye)
- Prof. Dr. Mehmet EROL, 0000-0001-8513-024X, Gaziantep Üniversitesi, merol@gantep.edu.tr, Türkiye

- Prof. Dr. Cabbar Işankul, 0000-0002-3382-5389, Özbekistan Bilimler akademisi, jabbores@yandex.ru, cabbares@yahoo.com, Özbekistan
- Doç. Dr. Sedat BAHADIR, 0000-0002-1018-016X, Atvin Üniversitesi, drsedatbahadır@hotmail.com (Türkiye)
- Doç. Dr. Adem BALKAYA, 0000-0002-1309-6406, Kafkas Üniversitesi, adembalkaya81@hotmail.com, Türkiye
- Doç. Dr. Sönmez ABBASLI, 0000-0003-0309-8640, Azerbaycan Milli Elmler Akademiyası, sonmezabbasli@gmail.com, Azerbaycan
- Doç. Dr. Rezan Karakaş, 0000-0001-9138-3825, Siirt Üniversitesi (Türkiye) rezankarakas@hotmail.com, Türkiye
- Doç. Dr. Necdet TOZLU, 0000-0002-0466-1290, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi, necdettozlu@hotmail.com , ntozlu@erzincan.edu.tr (Türkiye)

İKTİSAT

- Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ, 0000-0002-4174-4358, Yıldız Teknik Üniversitesi, hbuyuklu@yildiz.edu.tr, Türkiye
- Prof. Dr. Harun DEMİRKAYA, 0000-0003-0260-7538, Kocaeli Üniversitesi, harundemirkaya@hotmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Tofiq ABDÜHASANLİ ABDÜLAZİZ OĞLU, Devlet İktisat Üniversitesi, mail (Azerbaycan)
- Prof. Dr. Kerem KARABULUT, 0000-0002-3159-3289, Atatürk Üniversitesi, kerem@atauni.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Sibel CENGİZ, 0000-0002-3582-5454, Ardahan Üniversitesi sibelcengiz@ardahan.edu.tr, (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Ömer BİLEN, 0000-0001-7198-8421, Bursa Teknik Üniversitesi omer.bilen@btu.edu.tr (Türkiye)
- Макаров Михаил Юрьевич, 0000-0002-0130-2030, ЧОУ ВО "Санкт-Петербургский университет технологий управления и экономики", mikemakarov@mail.ru

İLAHİYAT

- Prof. Dr. Harun GÜNGÖR, 0000-0002-5821-6838, gharun@erciyes.edu.tr (Türkiye)
- Prof. Dr. Mustafa ÜNAL, Erciyes Üniversitesi, munal@erciyes.edu.tr, (Türkiye)
- Prof. Dr. Kenan Has, Erciyes Üniversitesi, (Türkiye)
- Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ, 0000-0003-4179-7645, Marmara Üniversitesi, altas68@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Obayev Nikolay VYACESLAVOVIC, Tuva Devlet Üniversitesi, Rusya Federasyonu

İLETİŞİM – GAZETECİLİK – YAYINCILIK

- Prof. Dr. Çetin Murat HAZAR, 0000-0001-7173-8529, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, cetinmurat2002@yahoo.com
- Prof. Dr. Gülcan Işık, 0000-0002-6296-7802, Gazi Üniversitesi, gulcankarakaya@gmail.com
- Prof. Dr. Mehmet Sezai Türk, 0000-0003-3619-4241, Gazi Üniversitesi, sezai.turk@hbv.edu.tr
- Doç. Dr. Gayana Yüksel, 0000-0002-0894-7544, Volodimir Vernadskiy Tavriya Milli Üniversitesi, gayanayuksel@gmail.com
- Dr. Öğr. Üyesi Ahmet FİDAN, 0000-0002-7390-4831, Ordu Üniversitesi, ahmet@ahmetfidan.com

İŞLETME

- Prof. Dr. Erdoğan KAYGIN, 0000-0002-2125-5032, Kars Kafkas Üniversitesi, erdogankaygin@hotmail.com (Türkiye)
- Doç. Dr. Zafer AYKANAT 0000-0003-3160-933X, Ardahan Üniversitesi zaferaykanat@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Ali Kemal Çelik Ardahan, 0000-0002-2605-6526 Üniversitesi alikemalcelik@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Gönül KONAKAY, 0000-0002-4113-8992, Kocaeli Üniversitesi, gkonakay@kocaeli.edu.tr (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Alper TAZEGÜL, 0000-0001-8658-3814, Kars Kafkas Üniversitesi, alpertazegul@gmail.com (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Savaş DURMUŞ, 0000-0003-4156-4526, Kars Kafkas Üniversitesi, sdurmus_75@hotmail.com (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Ceyda YERDELEN, 0000-0001-9544-9991, Kars Kafkas Üniversitesi, ceydayerdelen@gmail.com (Türkiye)

MÜZİKOLOJİ

- Prof. Dr. Bülent KURTİŞOĞLU, 0000-0001-9550-9712, Ardahan Üniversitesi, bulentkurtisoglu@ardahan.edu.tr, Türkiye
- Prof. Dr. Türker EROĞLU, 0000-0002-5943-209X, @ Gazi Üniversitesi (Türkiye)
- Prof. Dr. Botırbek MATYAKUBOV, 0000-0003-1561-2969, batir.matyakubov@mail.ru (Özbekistan)
- Prof. Dr. Nino MAİSURADZE,Tarih, Din, Etnoloji İnceleme ve Propaganda Merkezi, Etno muzikolog, Gürcistan
- Dr. Öğretim Üyesi Sedat Tamay, 0000-0003-1797-5210, Ardahan Üniversitesi, sedattamay@ardahanedu.tr (Türkiye)
- Öğr.Gör.Dr. Sonat SEYHAN, 0000-0002-9009-6055, sonatseyhan@gmail.com, Türkiye

PSİKOLOJİ

- Prof. Dr. Enver SARI, 0000-0002-7623-6832, Giresun Üniversitesi enversari@hotmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Dmitry V. KASHIRSKY, 0000-0002-8251-2653, Federal Science-Clinical Center of Rheumatology and Reabilitology , psymath@mail.ru (Russian Federation, Moscow)
- Prof. Dr. Дубовицкая Татьяна Дмитриевна, 0000-0002-9604-2672, ФГБОУ ВО "Сочинский государственный университет", tatdm@mail.ru, Russian Federation
- Doç. Dr Jigitbekova Bakıt DASTANKIZI, 0000-0003-3060-7359, Abay Adına Kazak Devlet Pedagoji Üniversitesi (КазНПУ им Абая), bakhytdastan@mail.ru (Kazakistan)
- Dr. Öğretim Üyesi Volkan DURAN, 0000-0003-0692-0265, Iğdır Üniversitesi, volkan.duran@gmail.com , (Türkiye)

PEDAGOJİ

- Doç. Dr. Alptürk AKÇÖLTEKİN, 0000-0001-6694-1346, Üniversitesi alpturkakcoltekin@ardahan.edu.tr (Türkiye)

- Doç. Dr. Mehmet TEYFUR, 0000-0001-7573-0241, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, teyfur1965@gmail.com (Türkiye)
- Воронин Сергей Владимирович, 0000-0002-3530-1001, ФГБОУ ВО "Сочинский государственный университет", voronin.sochi@mail.ru, Russian Federation
- Dr. Öğretim Üyesi Rahman ÇAKIR, 0000-0003-1752-3855, rahmancakir@hotmail.com Giresun Üniversitesi (Türkiye)
- Dr. Öğr. Üyesi, Arif Cem TOPUZ 0000-0002-5110-5334, Ardahan Üniversitesi, arifcemtopuz@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Dr. Öğr. Üyesi, Can EKİZ, 0000-0003-0516-1674, Giresun Üniversitesi, bondcan007@hotmail.com, (Türkiye)
- Dr. Öğr. Üyesi, Beytullah DÖNMEZ, 0000-0003-3544-0391, Giresun Üniversitesi, donmez2876@hotmail.com, beytullah@donmezgiresun.edu.tr, Türkiye

SANAT TARİHİ

- Prof. Dr. Fatih BAŞBUĞ, 0000-0001-7600-273X, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, fbasbug@gmail.com, Kırgızistan
- Doç. Dr. Semra ÇEVİK, 0000-0001-5291-243X, Ardahan Üniversitesi, semracevik@ardahan.edu.tr, Türkiye
- Ph.D. Svetlana G. Batyreva, 0000-0003-4268-0705, Kalmyk Scientific Center of the RAS, sargerel@mail.ru (Russian Federation)

SOSYOLOJİ

- Prof. Dr. Ahmet TAŞĞIN, 0000-0002-2751-9924, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ahmettasgin65@gmail.com (Türkiye)
- Doç. Dr. Gürcan Şevket AVCIOĞLU, 0000-0003-2065-5808, Selçuk Üniversitesi, gsavcioglu@selcuk.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Abdullah MOHAMMADİ, 0000-0002-5123-3643, Ardahan Üniversitesi, abdullahmohammadi@ardahan.edu.tr, Türkiye
- Dr. Öğretim Üyesi Arif KALA, 0000-0002-6417-4151, Munzur Üniversitesi, kalaarif@hotmail.com (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Hasan BİÇİM, 0000-0002-9013-7806, Iğdır Üniversitesi, hsnbicim@hotmail.com, Türkiye

TARİH - KÜLTÜR

- Prof. Dr. Remzi KILIÇ, 0000-0002-2815-6360, Erciyes Üniversitesi, kilicremzi@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Roin KAVRELISHVILI, 0000-0001-5829-8557, Samtskhe-Javakheti State University, rainkav@gmail.com (Gürcistan)
- Prof. Dr. Kaharamon Rajabov 0000-0002-8098-9861 Özbekistan Bilimler akademisi, Tarih Enstitüsü, kahramon-62@mail.ru (Özbekistan)
- Associate Professor Vasil Mosiashvili, 0000-0002-3975-2723, Samtskhe-Javakheti State University, vasilmosiashvili@gmail.com, (Georgia)
- Prof. Dr. Nikoloz Akhalkatsi, 0000-0001-7814-2103, Samtskhe-Javakheti State University nikoaxal@gmail.com, (Georgia)
- Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU, 0000-0002-6211-8114, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi, telliogluibrahim@gmail.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Ferhad Turanly, 0000-0003-4637-7121, Faculty of Humanites at the National University, ferhadturanly@gmail.com, (Ukraine)

- Prof. Dr. Hasan BAHAR, 0000-0002-3456-9188, Selçuk Üniversitesi, hbahar@selcuk.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Ahmet ATALAY, 0000-0002-5293-0942, Artvin Çoruh Üniversitesi ahmetatalay@artvin.edu.tr. (Türkiye)
- Doç. Dr. Levent KÜÇÜK, 0000-0001-8819-7933 Ardahan Üniversitesi, leventkucuk@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Elena POLYAKOVA, 0000-0002-8754-4056, Altai State Institute of Culture, elena2873@mail.ru (Russian Federation)
- Doç. Dr. Irina KUPRIYANOVA, 0000-0002-7686-242X, Altai State Institute of Culture, Barnaul, irinak-63@mail.ru (Russian Federation)
- Doç. Dr. Nurhan AYDIN, 0000-0001-5192-6346, Kars Kafkas Üniversitesi, z.nurhanaydin@hotmail.com (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Mehmet KILDIROĞLU, 0000-0002-7467-939X, Ardahan Üniversitesi mkildiroglu@kastamonu.edu.tr, (Türkiye)
- Dr. Fatma Rezzan ÜNALP, 0000-0003-1728-046X, Ufuk Üniversitesi, rezzanunalp@gmail.com , rezzan.unalp@ufuk.edu.tr (Türkiye)
- Dr. Mübariz Ağalarlı, 0000-0002-0697-6130, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Tarih Enstitüsü, Mubariz.aqalar@gmail.com (Azerbaycan)
- Проф. Др. Макаров Юрий Николаевич, 0000-0002-5589-4449, ФГБОУ ВО "Сочинский государственны университет" , yurymakarov61@yandex.ru

TURİZM

- Doç. Dr. Özlem ALTINÖZ, 0000-0001-6593-8364 Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ozlem.surucu@hbv.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Rahman TEMİZKAN, 0000-0002-9750-1543 eskişehir osman gazi üniversitesi (Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Hürriyet ÇİMEN, 0000-0001-6107-2444, Ardahan Üniversitesi, hurriyetcimen@ardahan.edu.tr (Türkiye)
- Gonca KILIÇ, 0000-0002-8221-4808, Afyon Kocatepe Üniversitesi, kilicgonca@aku.edu.tr (Türkiye)

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

- Prof. Dr. Betül KARAGÖZ YERDELEN, 0000-0002-9997-8898, Giresun Üniversitesi, drbetulkaragoz@gmail.com, Türkiye
- Prof. Dr. Kadir GÜLKAYRAN, 0000-0003-3801-7989, Yakın Doğu Üniversitesi, ghadir.golkarian@neu.edu.tr (KKTC)
- Prof. Dr. Cemalettin TAŞKIRAN, 0000-0002-8854-1527, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, taskiranc@yahoo.com (Türkiye)
- Prof. Dr. Yalçın SARIKAYA, 0000-0002-4164-8028, Giresun Üniversitesi, yalcinsarikaya@giresun.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Çağatay BENHÜR, 0000-0002-0962-9038, Selçuk Üniversitesi, cbenhur@selcuk.edu.tr (Türkiye)
- Doç. Dr. Murat Önsoy, 0000-0002-8990-1547, Hacettepe Üniversitesi, muratonsoy@hacettepe.edu.tr, (Türkiye)
- Doç. Dr. Elnur Hasan MİKAİL, 0000-0001-9574-4704, Kars Kafkas Üniversitesi, emikail@turansam.org, (Türkiye)
- Doç. Dr. Atıl Cem ÇİÇEK, 0000-0001-9859-182X, Kars Kafkas Üniversitesi, atilcemcicek@yahoo.com (Türkiye)

▪ Doç. Dr. Murat ÖNSOY, 0000-0002-8990-1547, Hacettepe Üniversitesi (Uluslararası İlişkiler) muratonsoy@hacettepe.edu.tr (Türkiye)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI, 0000-0002-4476-6572, Giresun Üniversitesi, kara_agacli@yahoo.com (Türkiye)
▪ Dr. Öğretim Üyesi Kutay ÜSTÜN, 0000-0003-2572-2264, Ardahan Üniversitesi, kutayustun@ardahan.edu.tr (Türkiye)

TEMSİLCİLİKLER / REPRESENTATIONS / ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА

YURT İÇİ / ВНУТРИ СТРАНЫ / DOMESTIC

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT – ANTALYA * Dr. Öğretim Üyesi Bilşen İNCE ERDOĞAN – AYDIN * Doç. Dr. Salim ÇONOĞLU – BALIKESİR * Dr. Öğretim Üyesi Ali ATALAY – BOLU * Halis TEKİN – BURDUR * Dr. Öğretim Üyesi Rahman ÇAKIR – GİRESUN * Dr. Öğretim Üyesi Fatma Sibel BAYRAKTAR – EDİRNE * Prof. Dr. Davut KILIÇ – ELAZIĞ * Dr. Öğretim Üyesi Hilal OYTUN ARSLAN – İSTANBUL * Prof. Dr. Özkan ÖZTEKTEN – İZMİR * Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ – KAYSERİ / NİĞDE * Prof. Dr. Cengiz GÖKŞEN – MERSİN* Osman KABADAYI – KIRŞEHİR * Dr. Erkan KALIPÇI - KONYA-NEVŞEHİR * Dr. Öğretim Üyesi Adnan Menderes KAYA – MALATYA * Dr. Öğretim Üyesi İbrahim Ethem ÖZKAN – NEVŞEHİR * Prof. Dr. Hikmet KORAŞ – NİĞDE * Prof. Dr. Ergin AYAN – ORDU * Prof. Dr. Bekir ŞİŞMAN – SAMSUN * Dr. Öğretim Üyesi Doğan KAYA – SİVAS * Prof. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ – TRABZON * Doç. Dr. Rezzan KARAKAŞ – SİİRT / DİYARBAKIR * Dr. Öğretim Üyesi Turgay KABAK – BAYBURT / GÜMÜŞHANE * Dr. Ramazan ERGÖZ – SİİRT / BİTLİS * Prof. Dr. Mehmet EROL – GAZİANTEP * Doç. Dr. Mehmet TEYFUR - AĞRI

YURT DIŞI / ЗА РУБЕЖОМ / ABROAD

Mehmet Akif KORKMAZ – ALMANYA ▪ Jale İSMAİLOV – AZERBAYCAN ▪ İlya İVANOV – ÇUVAŞİSTAN ▪ Serpil KUP – FRANSA ▪ Maria CİKİA – GÜRCİSTAN ▪ Prof. Dr. Tacide HAFIZ – KOSOVA ▪ Prof. Dr. Hamdi HASAN – MAKEDONYA ▪ Lübov ÇİMPOYEŞ – MOLDOVA ▪ Eden MAMUT – ROMANYA ▪ Doç. Dr. Miryana MARİNKOVİÇ – SIRBİSTAN ▪ Prof. Dr. Elfina SİBGATULLİNA - RUSYA FEDERASYONU ▪ Hakan KARAKOÇ - RUSYA FEDERASYONU – YAKUTİSTAN ▪ Doç. Dr. Nadya TIDIGOVA – ALTAY ▪ Murat TOYLU - TATARİSTAN M.C. ▪ Doç. Dr. İrina KAYAN - POKROVSKAYA – UKRAYNA ▪ Prof. Dr. İngeborg BALDAUF – ALMANYA ▪ Dr. Öğretim üyesi Taylan ABİÇ - KKTC ▪ Dr. Öğretim üyesi Nina PETROVİÇE - MOLDOVA ▪ Prof. Dr. Tursun GABİTOV – KAZAKİSTAN ▪ Prof. Dr. Kadir GOLKAYRAN – İRAN ▪ Doç. Dr. Ergali ESBOSUNOV – KAZAKİSTAN ▪ Prof. Dr. Ebulfez AMANOĞLU – NAHÇIVAN ▪Dr. Kızıl Maadır SİMÇİT, RUSYA FEDERASYONU – TUVA. ▪ Ertuğrul KULAÇ - RUSYA FEDERASYONU – BURYATİA ▪ İrina JERNOSENKO – RUSYA FEDERASYONU – ALTAY KRAY. Prof. Dr. Ruslan KADİROV, (RUSYA FEDERASYONU - DAĞISTAN CUMHURİYETİ,) ▪ Doktorant Nursaule AKHATOVA (KAZAKİSTAN) ▪ Prof. Dr. Gous KHAN, (HİNDİSTAN)▪ Doç. Dr. Sönmez ABBASLI (AZERBAYCAN) ▪ Prof. Dr. Jabbor ESHONKUL (ÖZBEKİSTAN)

İÇİNDEKİLER / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

KOZI KÖRPEŞ BAYAN SULU DESTAN ÜZERİNE BİR TAHLİL DENEMESİ
ANALYSIS OF EPIC KOZY KORPESH BAYAN SULU
АНАЛИЗ ЭПОСА КОЗЫ КОРПЕШ БАЯН СУЛУ
Gülzana NAUANOVA……..1

BİREYLERİN HANE İÇİ GIDA İSRAFI İLE İLGİLİ ALGILAMALARINI DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
A RESEARCH to EVALUATE INDIVIDUALS' PERCEPTION of HOUSEHOLD FOOD WASTE
ИНДИВИДУАЛЬНОЕ ВОСПРИЯТИЕ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ ЧЛЕНАМИ СЕМЬИ В СОБСТВЕННЫХ КВАРТИРАХ
Yeliz DEMİR……...10

DOĞU AKDENİZ'DEKİ GELİŞMELER DOĞRULTUSUNDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI'NIN DÜNÜ VE BUGÜNÜ
THE PAST AND TODAY OF TURKISH FOREIGN POLICY WITHIN THE FRAMEWORK OF DEVELOPMENTS IN THE EAST MEDITERRANEAN
ПРОШЛОЕ И НАСТОЯЩЕЕ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ ТУРЦИИ В СООТВЕТСТВИИ С СОБЫТИЯМИ ВОСТОЧНОГО СРЕДИЗЕМНОМОРЯ
Eren Alper YILMAZ……..27

СОЦИАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА ПО ИСТОРИЧЕСКИМ ПРОИЗВЕДЕНИЯМ ВАСИЛИЯ БАРНОВА
VASİLİ BARNOV'UN TARİHİ ESERLERİNDE SOSYAL SORUNLAR
SOCIAL PROBLEM IN VASILI BARNOV'S HISTORICAL WORKS
Vakhtang İNAURİ……..…49

FORM AND FUNCTION CORRELATION OF OLD GEORGIAN CAUSATION
ESKİ GÜRCÜ DİLİNDE ETTİRGENLİK, BİÇİM VE İŞLEVSEL KORELASYONU
ФОРМАЛЬНО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СООТНОШЕНИЕ В КАУЗАТИВЕ ДРЕВНЕГРУЗИНСКОГО ЯЗЫКА
Lamzira KOBAİDZE……..59

BELLEK SANATI "HATIRLAMA KÜLTÜRÜ" ETRAFINDA KARS ÖLÜ BAYRAMI VE YENİDEN DOĞMA İDEALİ
KARS DEAD FESTIVAL WITHIN THE FRAMEWORK OF MEMORY ART "REMINDING CULTURE" AND IDEA OF REBIRTH
ФЕСТИВАЛЬ МЕРТВЫХ В КАРСЕ В РАМКАХ ИСКУССТВА ПАМЯТИ «НАПОМИНАНИЕ КУЛЬТУРЫ» И ИДЕЯ ВОЗРОЖДЕНИЯ
Filiz GÜVEN……69

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ GÖSTEREN ÖĞRENCİLERE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİNDE ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER UYGULAMASININ ETKİLİLİĞİ
EFFECTIVENESS OF WORKED-OUT EXAMPLES IN TEACHING PROBLEM-SOLVING SKILLS TO STUDENTS WITH LEARNING DIFFICULTIES

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РЕШЕННЫХ ПРИМЕРОВ В ОБУЧЕНИИ УМЕНИЯ В РЕШЕНИЙ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ЗАДАЧ ДЛЯ СТУДЕНТОВ С ТРУДНОСТИ В ОБУЧЕНИИ
Deniz DAĞSEVEN EMECEN……...81

ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM ARAŞTIRMALARINA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ
INVESTIGATION OF TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS EDUCATIONAL RESEARCH
ОТНОШЕНИЯ ПЕДАГОГОВ К ИССЛЕДОВАНИЯМ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ
Alptürk AKÇÖLTEKİN……...102

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİNDE YAYINLANAN TÜRK ROMANLARININ TEMATİK HARİTASI
THEMATIC MAP OF TURKISH NOVELS PUBLISHED DURING THE FIRST WORLD WAR
ТЕМАТИЧЕСКАЯ КАРТА ТУРЕЦКИХ РОМАНОВ В ЭПОХУ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ
Nusret YILMAZ……....111

TÜRKİSTAN'DAKİ TÜRK MEDENİYETİNİN YÜKSELMESİ VE DÜŞÜŞÜ ÜZERİNE
ON THE RISE AND FALL OF TURKISH CIVILISATIONS IN TURKISTAN
О РОСТЕ И ПАДЕНИИ ТУРЕЦКИХ ЦИВИЛИЗАЦИЙ В ТУРКИСТАНЕ
Mehmetali KASIM……132

SOĞMATAR
SOGMATAR
СОГМАТАР
Yusuf ALBAYRAK……...153

MODELLING OF CITRUS PRODUCTION AND EXPORT PROCESS: EASTERN MEDITERRENEAN REGION OF TURKEY
TURUNÇGİL ÜRETİM VE İHRACAT SÜRECİNİN MODELLENMESİ: DOĞU AKDENİZ ÖRNEĞİ
МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОЦЕССА ПРОИЗВОДСТВА И ЭКСПОРТА ЦИТРУСОВ: ВОСТОЧНЫЙ СРЕДИЗЕМНОМОРСКИЙ РЕГИОН ТУРЦИИ
Hürol ASLAN - Ertan ZEREYAK - Sevgi Tüzün RAD……..169

HOW TO IMPROVE THE QUALITY OF TEACHING PROGRAMS IN ENGLISH MEDIUM INSTRUCTION AT UNIVERSITY? A CASE STUDY FROM TURKEY
ÜNİVERSİTEDE İNGİLİZCE DİLİNDE EĞİTİM YAPAN PROGRAMLARIN ÖĞRETİM KALİTESİ NASIL ARTIRILIR? TÜRKİYE'DEN BİR ÖRNEK OLAY
КАК ПОВЫШИТЬ КАЧЕСТВО ПРЕПОДАВАНИЯ ПО АНГЛИЙСКИМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ ПРОГРАММАМ В УНИВЕРСИТЕТЕ? ПРАКТИЧЕСКИЙ ПРИМЕР ИЗ ТУРЦИИ
İbrahim Efe EFEOĞLU - Ömür KILINÇARSLAN……...…188

HASAN ALİ TOPTAŞ'IN *SONSUZLUĞA NOKTA* ROMANINDA BEDRAN'IN YALNIZLIKLA BÜTÜNLEŞMİŞ DÜNYASI
BEDRAN'S WORLD INTEGRATED WITH LONELINESS IN HASAN ALI TOPTAS'S NOVEL SONSUZLUĞA NOKTA
ПЕРЕПЛЕТЁННЫЙ С ОДИНОЧЕСТВОМ ВНУТРЕННИЙ МИР БЕДРАНА ПО РОМАНУ ГАСАНА АЛИ ТОПТАША "SONSUZLUĞA NOKTA"
Berna CİVALIOĞLU SEVİNDİK - Yakup ÇELİK……..205

К ВОПРОСУ ДАТИРОВКИ ОДНОГО ТУРЕЦКОГО ДОКУМЕНТА
TÜRKÇE BİR BELGE ÜZERİNE DÜŞÜNCELER
FOR THE ISSUE OF DATING ONE TURKISH REFERENCE
Kakhaber GLOVELİ……218

ORTHODOX CHURCH OF GEORGIA AND CORONA VIRUS PANDEMIC
GÜRCÜ ORTODOKS KILISESI VE KORONAVIRÜS SALGINI
ПРАВАСЛАВНАЯ ЦЕРКОВЬ ГРУЗИИ И ПАНДЕМИЯ КОРОНАВИРУСА
Tea TATENASHVILI……...231

SOĞMATAR RÖLYEF VE YAZITLARI
RELIEF AND INSCRIPTIONS OF SOĞMATAR
РЕЛЬЕФ И НАДПИСИ СОГМАТАРА
Yusuf ALBAYRAK - Bahattin ÇELİK……246

ORHON YAZITLARINDA KİŞİ ADI VE UNVAN ÜZERİNE
WRITING THE NAMES OF PEOPLE AND TITLES BASED ON ORHON'S WRITINGS
ОБ ИМЕНИ И ТИТУЛЕ ЧЕЛОВЕКА В ОРХОНСКИХ НАДПИСЯХ
Osman TÜRK.. ……261

KRİZ ZAMANLARINDA HABER ÜRETİM SÜRECİ: 15 TEMMUZ 2016 DARBESİ'NDE GAZETECİLİK PRATİĞİTHE NEWS PRODUCTION PROCESS
IN TIMES OF CRISIS: JOURNALISM PRACTICE IN THE JULY 15, 2016
СОUРПРОЦЕСС ПРОИЗВОДСТВА НОВОСТЕЙ ВО ВРЕМЯ КРИЗИСА: ЖУРНАЛИСТИЧЕСКАЯ ПРАКТИКА 15 ИЮЛЯ 2016 ГОДА
Mesut COŞKUN……274

KARAY TÜRKLERİNİN YAKARI METİNLERİNDE KUDÜS
JERUSALEM IN PLEA TEXTS OF KARAI TURKS
ИЕРУСАЛИМ В СЕМИТСКИХ ТЕКСТАХ КАРАЙСКИХ ТЮРКОВ
Fatih ŞAYHAN……..…291

HARBETSUVAN TEPESİ 2019 YILI KAZI ÇALIŞMASI
EXCAVATION OF HARBETSUVAN TEPE IN 2019
2019 ГОД АРХИОЛОГИЧЕСКИХ РАСКОПОК В ХАРБЕТЦУВАН-ТЕПЕ
Bahattin ÇELİK - Hatice TOSYAGÜLÜ ÇELİK……303

TYANA ROMA HAMAMI KAZILARINDA ORTAYA ÇIKAN SÜTUN BAŞLIK PARÇALARI
COLUMN HEADPIECES FROM THE EXCAVATIONS OF TYANA ROMAN BATH

КАПИТЕЛИ КОЛОНН, НАЙДЕННЫЕ ПРИ РАСКОПКАХ РИМСКОЙ БАНИ В ТИАНЕ
Tahir GÜRKAN - Osman DOĞANAY……327

TÜRKİYE'DE 81 İL BAZINDA İHRACAT PERFORMANSI VE GELİR DÜZEYİ İLİŞKİSİ: PANEL VERİ ANALİZİ
EXPORT PERFORMANCE AND INCOME LEVEL RELATIONSHIP IN 81 PROVINCES OF TURKEY: PANEL DATA ANALYSIS
ЭКСПОРТНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ И ОТНОШЕНИЯ ДОХОДОВ: ПАНЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ДАННЫХ 81-ОЙ ПРОВИНЦИИ ТУРЦИИ
Adem KARAKAŞ……..354

SİLİFKE YÖRESİ YÖRÜK KÜLTÜRÜNDE SERBEST ÖLÇÜLÜ İKİ YENİ TÜRKÜ
TWO FOLK SONGS IN FREE VERSE FROM YÖRÜK (NOMADIC TURKISH COMMUNITY) CULTURE IN SİLİFKE REGION
ДВЕ НОВЫЕ ПРОИЗВОЛЬНЫЕ НАРОДНЫЕ ПЕСНИ ИЗ КУЛЬТУРЫ ЙОРУКОВ СИЛИФКЕВСКОГО РЕГИОНА
Sonat SEYHAN.....387

İLKELDEN MODERNE KOKUNUN TÜKETİMİ VE TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ YANSIMASI
CONSUMPTION OF FRAGRANCE FROM PRIMITIVITY UP TO MODERNITY AND ITS REFLECTIONS IN TURKISH CULTURE
ОТ ПИМИТИВНЫХ АРОМАТОВ ДО СОВРЕМЕННЫХ И ЕГО ОТРАЖЕНИЕ НА ТУРЕЦКУЮ КУЛТУРУ
Fidan UĞUR ÇERİKAN……...…394

GÜRCİSTAN'DA AZERBAYCAN TÜRKLERİNİN ETNOPEDAGOJİSİ
ETHNOPEDAGOGY OF AZERBAIJANI TURKS IN GEORGIA
ЭТНОПЕДАГОГИКА АЗЕРБАЙДЖАНЦЕВ В ГРУЗИИ
Gülnara GOCA MEMMEDLİ……...410

KKTC'DE DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE POLİS MEŞRUİYETİ VE POLİSLE İŞBİRLİĞİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ
ANALYSIS OF POLICE LEGITIMACY AND COOPERATION LEVELS WITH POLICE ACCORDING TO DEMOGRAPHIC VARIABLES IN TRNC
ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПЕРЕМЕНЫ В ТУРЕЦКОЙ РЕСПУБЛИКЕ СЕВЕРНОГО КИПРА, ЛЕГИТИМНОСТЬ ПОЛИЦИИ И СОРУДНИЧЕСТВО С НИМ
Mehmet Ali TEKİNER - Cem KAYABAŞI…….423

TÜRKİYE'DE ASKERLİK HİZMETİ VE SOSYAL ZAMAN
MILITARY SERVICE AND LEISURE TIME IN TURKEY
ВОЕННАЯ СЛУЖБА И СОЦИАЛЬНОЕ ВРЕМЯ В ТУРЦИИ
Burak ŞAHİN…….445

Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi
Volume: 48**,** Winter-2020**,** p. (246-260)
ISSN: 1308-6200 **DOI Number:** https://doi.org/10.17498/kdeniz.834118
Research Article
Received: November 1, 2020 | **Accepted:** December 12, 2020
This article was checked by ithenticate.

SOĞMATAR RÖLYEF VE YAZITLARI

RELIEF AND INSCRIPTIONS OF SOĞMATAR

РЕЛЬЕФ И НАДПИСИ СОГМАТАРА

Yusuf ALBAYRAK[*]
Bahattin ÇELİK[**]

ÖZ
Soğmatar, Şanlıurfa ilinin 60 km. güneydoğusunda, Harran ilçesinin 40 km. kuzey doğusunda Tektek dağlarında önemli su kaynaklarının bulunduğu bir alanda yer almaktadır. Kalkolitik Çağ'dan başlayıp, Orta ve Erken Tunç Çağı, Demir Çağı, Roma Dönemi ve İslami Dönem'den günümüze kadar kesintisiz yerleşim gören Soğmatar, özellikle M.S. 2. yüzyılda Ay Tanrısı *Sin*'e tapınım ile dikkat çekmektedir. Soğmatar'ın bulunduğu alan çoğunlukla alçak tepeler şeklinde kayalıklardan oluşmaktadır. İşlenmesi kolay olan kayalıklara sahip bu alan hem Erken Tunç Çağ'ında hem de Roma döneminde bir nekropol alanı olarak da kullanılmıştır. Soğmatar'da gerek ana kaya üzerine işlenmiş gerekse de bağımsız şekilde yapılmış pek çok rölyef ve heykeltıraşlık eseri yer almaktadır. Bu eserlerin yanlarında ve üst taraflarında eser hakkında bilgi veren yazıtlar vardır. Bu yazıtlarda Ay Tanrısı Sin ve Maralahe isimlerinin yanında, dönemin yöneticileri ve ailelerinin isimleri de yer alır. Soğmatar'daki *Sin* kültünün varlığı bu yazıtlarda sık bir şekilde vurgulanmıştır. Bu yazıtlarda *Sin*'in yanında "tanrıların efendisi" olarak tanımlanan *Maralahe* ismi de okunması Soğmatar'ın kutsal bir alan olduğunu göstermektedir. Yazıtlarda, o eserin kim için yapıldığı, kimler tarafından yapıldığı, hatırlatma ve anma ifadeleri yanında esere zarar verilmemesi gibi uyarı ifadeleri de yer almaktadır. Yazıtlarda yer alan tarihlerde o dönem hakkında bize çeşitli bilgileri de sunmaktadır. Soğmatar kült merkezinde bulunan heykeltıraşlık eserlerin çokluğu ve kendine özgü işleniş biçimine göre buranın bir heykeltıraşlık merkezi olduğu düşünülebilir. Bölgede heykeltıraşlık eserler veren Edessa, Harran ve Palmyra antik kentleri dışında Soğmatar kült merkezi de önemli bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır.
Anahtar Kelimeler: Soğmatar, Rölyef, Yazıt, Sin, Roma Dönemi.

[*] ORCID: 0000-0002-2001-6718 Doç.Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü. ANKARA. albayrakyusuf555@hotmail.com
[**] ORCID: 0000-0003-2630-3379 Prof. Dr., Iğdır Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Anabilim Dalı, 76000-IĞDIR. bahattin.celik@igdir.edu.tr

Soğmatar Rölyef ve Yazıtları

ABSTRACT
Soğmatar is located 60 km southeast of Şanlıurfa province, 40 km northeast of Harran district, in an area of important water resources in the Tektek mountains. Sogmatar which seen settlement Calcolitic Age, The Middle and Early Bronze Age, the Iron Age, the Roman Period and the Islamic period until today, Soğmatar attracts attention with the worship of the Moon God Sin, especially in the 2nd century AD. The area where Soğmatar is located mostly consists of rocks in the form of low hills. This area, which has rocks that are easy to process, was also used as a necropolis in both the Early Bronze Age and the Roman period. In Sogmatar, there are many reliefs and sculptures, both carved on the bedrock and independently made. There are inscriptions giving information about the work on the sides and top of these works. In these inscriptions, besides the names of the Moon God Sin and Maralahe, the names of the managers of the period and their families are also included. The existence of the Sin culture in Soğmatar is frequently emphasized in these inscriptions. In these inscriptions, the reading of the name Maralahe, known as "the lord of the gods" in addition to Sin, shows that Sogmatar is a sacred area. In the inscriptions, there are warning statements such as not to damage the work, as well as for whom the work was made, by whom it was made, reminder and commemoration expressions. It also provides us with various information about that period in the dates in the inscriptions to us. We can think that Soğmatar is the center of sculpting, due to the excess of sculptures found in the Soğmatar cult center and its unique way of processing. Apart from the ancient cities of Edessa, Harran and Palmyra, which gave sculptural works in the region, Soğmatar cult center was also observed as an important place.
Keywords: Soğmatar, relief, inscription, Sin, Roman Period

АННОТАЦИЯ
Согматар расположен в 60 км к юго-востоку от провинции Шанлыурфа, в 40 км к северо-востоку от Харранского района, в районе важных водных ресурсов в горах Тектек. Начиная с энеолита, среднего и раннего бронзового века, железного века, римского периода и исламского периода до наших дней, Согматар привлекает внимание поклонением лунному греху, особенно во II веке нашей эры. Район, где расположен Согматар, в основном состоит из невысоких холмов в виде скал. Этот район, который имеет скалы, которые легко обрабатываются, также использовался в качестве некрополя как в раннем бронзовом веке, так и в римский период. Есть много рельефов и скульптур, как вырезанных на скале, так и самостоятельно выполненных в Согматаре. Есть надписи, дающие информацию о работе по бокам и сверху этих работ. В этих надписях, кроме имен Луны Бога Син и Маралахе, также включены имена правителей этого периода и их семей. Существование культуры греха в Согматаре часто подчеркивается в этих надписях. В этих надписях прочтение имени Маралахе, известного как "повелитель богов" в дополнение к Син, показывает, что Согматар является священным местом. В этих надписях есть такие предупреждения, как не повреждать произведение, а также то, для кого произведение было сделано, кем оно было сделано, напоминания и поминальные выражения. Кроме того, в датах, указанных в надписях, мы получаем различную информацию об этом периоде. Можно подумать, что Согматар является центром скульптуры, благодаря большому количеству скульптур, найденных в культовом центре Согматара и его уникальному способу обработки. Кроме древних городов Эдесса, Харран и Пальмира, которые производили скульптурные работы в регионе, культовый центр Согматар также является важным местом.

Ключевые слова: Согматар, Рельеф, Надпись, Грех, Римский период

1. Giriş

Antik dönemde Edessa krallığı[1] sınırları içerisinde yer alan Soğmatar, bugünkü Şanlıurfa ilinin 60 km. güneydoğusunda, Harran ilçesinin ise 40 km. kuzey doğusunda Tektek dağlarında önemli pınarların bulunduğu bir yerdedir (Albayrak 2015: 254). Kutsal bir merkez olarak Soğmatar, önemini ay, güneş ve gezegenlerin kutsal sayıldığı Assur ve Babillilerin inancından gelen Pagan (putperest) dinin ve bu dinin tanrılarından "Maralahe"nin yani tanrıların efendisinin merkezi olmasından almaktadır. "Maralahe"nin isminin pek çok yazıtta sık sık dile getirilmesi de bunun en önemli delilidir. Ayrıca bazı büst ve kabartmaların Harran'ın ay tanrısı "*Sin*"in sembolünü taşıması ve yazıtların bazılarında "*Sin"*in isminin geçmesi Soğmatar'ın önemini bir kat daha arttırmaktadır.

Kutsal bir alan olması yanında Soğmatar, hem Erken Tunç Çağ'ında hem de Roma döneminde bir nekropol alanı olarak da kullanılmıştır.

Soğmatar'da çok sayıda rölyef ve yazıt tespit edilmiştir. Bu yazıtlar, Pognon, Segal, Drijvers ve Healey tarafından farklı yıllarda yayınlanmıştır (Segal 1953; Segal 1954; Segal 1957; Drijvers 1972; Drijvers 1980; Drijvers-Healey 1999).

Rölyeflerde heykel kabartmaları yer aldığı için bu rölyefleri heykel rölyef olarak adlandırmak yerinde olacaktır. Rölyef heykel, zemin yüzeyinin aşağısında ya da üstünde farklı derinliklerde gerçekleştirilen heykel formudur. Zemin, rölyef heykelin referans noktasıdır ve resmin yanılsamalı iki boyut algısıyla heykelin üç boyut gerçekliğini bir arada kullanmamızı olanaklı kılar (Atıl 2015: 1). Rölyef, "Latince 'relevare', yükseltmek kökünden gelir. Anıt, kaide, lahit, mezar taşı gibi büyük boyutlu öğelerin yanı sıra kilise eşyası, mobilya, sikke gibi irili ufaklı birçok kullanım eşyasına da uygulanabilir" (Rona-Müren 1997: 925). Rölyef heykel alanında yapılanlar, hem batı hem doğu kültürlerinde Paleolitik döneme kadar tarihlenen eski bir geçmişe sahiptir. "Rölyef heykeller içinde, figüratif ve soyut tarzda biçimlendirilmiş örnekler vardır. Figüratif olanların çoğu Yunan, Roma, Romanesk ve Gotik mimari ve Rönesans'la birlikte Avrupa heykeli ile ilişkilidir (Atıl 2015: 2).

2. Rölyefler

Soğmatar'daki tüm rölyefler yazıtlı olarak görülmektedir. Ayrıca, rölyefsiz yazıtlar da yer almaktadır. Yazıtlı rölyeflerden 2 tanesi Höyüğün hemen güneyindeki tepenin dik olan kuzey sırtında ana kaya üzerinde yer alır (Resim 1). Burada yer alan 2 rölyeften sağdaki, cepheden tasvir edilen ayakta duran bir erkeğe aittir. Bu kabartma kemerli, iki sütunlu ve iki basamaklı bir çerçeve içerisinde yer alır. 1.10 m. yüksekliğindedir. Figür dairesel bir başlığa sahiptir ve başının etrafından yukarıya doğru şualar yayılmaktadır. Gövdeyle kalça hizasında birleşen sağ kol, bükülmüş şekilde hafifçe ileri uzanmaktadır. Sağ dirseği üzerinde ise tanımlanamayan üçgen

[1] Kuzey Mezopotamya'nın Dicle ve Fırat nehirleri arasında kalan bölgede, Arami halkının M.Ö.132 yılında kurdukları krallıktır. Bu krallığa Osroene veya Abgar krallığıda denilmiştir. Bkz. Duval 1975: 36.

formda bir nesne taşımaktadır. Giysisi dizlerine kadar uzanmaktadır. Kabartmanın sağ tarafında, çerçeve dışında, bir yazıt yer almaktadır (Drijvers 1972: 11,12).

Diğer rölyef ise ayakta duran kabartmanın sağ tarafındaki kayaya oyulmuş bir büsttür. Büst, bir niş içerisine yerleştirilmiştir. Başında tahrip olmuş saç bandı vardır ve saçlar iki yanda yay şeklindedir. Büstün omuzları arkasında uçları yukarı doğru uzanan bir hilal görülmektedir. Büstün her iki yanında, nişin dışında yazıtlar yer almaktadır. Yazıtlarda "*tanrı*" sıfatının geçmesi ve Sin'in sembolü olan ay motifinin büstün omzunun üst tarafında bulunması bu büstün, Ay tanrısı Sin olduğunu göstermektedir (Segal 1954: 55).

Fransa'nın Halep büyükelçisi H. Pognon 1900'lü yılların başında Soğmatar'a gelmiş ve burada araştırmalar yapmıştır. Bu araştırmalar sırasında içerisinde rölyef ve yazıtlar bulunan bir mağara tespit etmiştir. Pognon tarafından bulunan bu mağara, daha sonraları Pognon Mağarası olarak adlandırılmıştır (Pognon 1907: 25) . Mağara 5.10x4.30 m. ölçülerindedir. Mağara içinde girişin karşısında, duvarın tam ortasında yer alan niş, 1.80 m. genişlikte, 1.20 m. derinlikte ve 2.40 m. yüksekliktedir. Mağara duvarları, yazıtlarda söz edilen dini yaşam figürleri barındırmaktadır (Resim 2). Arka duvardaki nişin her iki tarafında da insanı temsil eden başında boynuz bulunan, oval sütun şeklinde bir rölyef vardır. Rölyef 0.65 m. yüksekliğindedir ve aşağı doğru daralmaktadır. Boynuzların arasında oyulmuş haç motifi muhtemelen bir yıldızı sembolize eder (Resim 3).

Pognon mağarasında bu iki boynuz başlıklı rölyef yanında 12 rölyef daha yer alır. Bu rölyeflerden 2 tanesi boynuz başlıklı rölyeflerin her iki yanında nişler içindedir. 8 rölyef girişin sağında, diğer ikisi de girişin solundaki duvarda yer alır. Tüm rölyefler ayakta verilmiş ve başlarının yanlarındaki yazıtlarda kim oldukları yazılıdır. Rölyefler fazla tahrip olduğu için detaylar tam belirgin değildir. Boynuz başlıklı rölyef haricindeki tüm rölyeflerde dizlerine kadar uzanan bir giysi vardır.

Diğer bir eser bir erkek büstünün yer aldığı bir steldir (Resim 4). Yazıtlı olan bu stelde erkek büstünün baş kısmı kayıptır. Stelin korunan ölçüleri; uzunluk 295 cm., genişlik 69 cm ve kalınlık 59 cm.'dir. Yazıtın olduğu kısım, 69x47 cm., yazıtlı kısımdaki harflerin boyutu ise 5 ile 7 cm. arasında değişmektedir (Drijvers 1973: 2).

Ay Tanrısı Sin'in rölyefinin olduğu tepe yakınındaki bir tepe üzerinde yer alan bir kaya mezarının içerisinde bir mezar steli bulunmuştur (Resim 5). Stelin üst tarafında üç kadın kabartması ve altında altı satırdan oluşan ancak çok fazla yıpranmış bir yazıt yer alır. Stelin uzunluğu 120 cm., kalınlığı ise 62 cm.'dir. Yazıtın yer aldığı kısım 73x52-44 cm. arasındadır (Drijvers 1973: 6).

Höyüğün kuzeyinde yer alan birbirine bağlantılı doğu batı yönünde ana kaya işlenerek yapılmış üç mekân yer almaktadır. Bu mekânlardan batıda yer alan mekan içerisinde kemerler yer alır. Güneyde yer alan kemerin hemen altında büyük bir blok üzerinde bir kartal kabartması dikkat çeker (Resim 6). Kartal'ın açık kanatları ile birlikte genişliği 96 cm. yüksekliği 88 cm.'dir (Çizim 2). Baş profilden, gövde ve kanatlar ön cepheden verilmiştir. Ayak pençeleri kırılmış, baş kısmı ise biraz tahrip

edilmiş şekildedir. Kanatlardaki ve gövdedeki tüyler detaylı şekilde verilmiştir (Çelik-Albayrak 2019: 63).

Soğmatar'ın batı sınırında taş ocağında bir aslan kabartması yer almaktadır (Resim 8). Aslan taslak halindedir ve boyutları itibarı ile kent kapılarına ait bir kapı aslanı olabilecek tarzda yapılmıştır. Aslan taslağı taş ocağının içinde in-situ durumda ele geçmiştir. Kapı aslanının uzunluğu 3,35 m, yüksekliği 3,60 m, kalınlığı ise 80 cm'dir (Çelik-Mutlu-Mutlu 2019: 138).

3. Yazıtlar

Höyüğün güneyindeki tepenin kuzey sırtında ana kaya üzerinde yer alan 2 rölyeften sağdaki, ayakta duran rölyefin sağ yanında yer alan yazıt;

"*Tanrı 476 (M.S. 165) yılı Adar (Mart) ayının on üçüncü gününde bu sureti Ma 'na'ya emretti*" (Drijvers 1972: 11,12).

Sol tarafta yer alan büst şeklindeki rölyefin sağ tarafındaki yazıt;

"*Šila'nın oğlu Šila bu büstü Adona'nın oğlu Tirdat ve kardeşlerinin hayatı anısına tanrı Sin için yaptı*."

Bu büst şeklindeki rölyefin solundaki yazıt;

"*Kuza'nın oğlu Zakkai ve çocukları Tanrı önünde hatırlansın*" yazmaktadır (Drijvers 1980: 123; Drijvers-Healey 1999: 89).

Yazıtta, tanrının ismi, ayaktaki erkek rölyefindeki yazıtta olduğu gibi okunmakta ve sadece "*tanrı*" sıfatıyla geçmektedir. Bu büstün, Ay tanrısı Sin olduğu yazıttan açıkça anlaşılmaktadır. Sin'in sembolü olan ay motifinin büstün omzunun üst tarafında bulunması da bunu desteklemektedir (Segal 1954: 55).

Bu yazıtların bulunduğu tepenin üst kısmındaki düz alanda 10 tane yazıt yer almaktadır. Bu yazıtlar ana kaya üzerine kazıma yöntemi ile yapılmıştır ve sağlam bir şekilde günümüze korunagelmişlerdir. Yazıtlardan ilki;

"*476 (MS. 165) yılının Šebat(Şubat) ayında Ben, Arap valisi, Adona'nın oğlu Tridates bu sunağı ve sütunu Maralahe için, efendim kralım ve onun çocukları için, babam Adona için, kendi hayatım, kardeşlerim ve çocuklarım için yaptım ve diktim*" (Segal 1967: 294).

MS. 165 yılına ait olan bu yazıt o dönemin valisi Tirdat'a aittir. Yazıtta anılan kralda o tarihte Edessa tahtında oturan Vail bar Sahru (163-165) olmalıdır.

2. yazıt;

"*Kumandan Adona'nın oğlu Absimya hatırlansın. Maralahe'nin önünde hatırlansın. Absimya'nın oğulları Tridates ve Babası hatırlansın*" yazmaktadır (Drijvers 1972: 13,14; Drijvers 1980, 124).

3. yazıt;

"*Adona ve Tirdat ve Ana ve Ma'nu ve Ma'ata ve Adona oğlu Alkur hatırlansın*" (Drijvers-Healey 1999: 95).

4. yazıt;

"*476 (M.S. 165) Šebat (Şubat) ayında ben Adona'nın oğlu Maniš ve Ma'na ve Alkur ve Belbena ve Alkur, onun kardeşi, biz bu kutsanmış tepede bu anıtı diktik ve yöneticimin besleyip büyüttüğü kişi için bir taht koyduk. O, yönetici Tridates'ten*

sonra büdar olsun ve O, tahtı o kişiye versin. O zaman O, mükâfatını Maralahe'den alacak. Ve eğer tahtı geri çekerse ve anıt yıkılırsa tanrı onu bilsin" yazmaktadır (Drijvers 1972: 8; Drijvers 1980: 126). (Resim 7)

5. yazıt;

"*Kaymi oğlu Asu, Barşamaş ve oğlu Hafsay hatırlansınlar*" (Drijvers-Healey 1999: 100).

6. yazıt;

"*Abd'ata'nın oğlu Alkur ve Adona oğlu Belbana ve ……. hatırlansın*" (Drijvers-Healey 1999: 115).

7. yazıt;

"*Honur'un oğlu Akir hatırlansın. Yapıcısı Barma'na*". (Drijvers-Healey 1999: 115).

8. yazıt;

"*Barmatta. Aboboy hatırlansın. Barnay hatırlansın*" (Drijvers-Healey 1999: 99).

9. yazıt;

"*Baruna ve Şutana hatırlansınlar*" (Drijvers-Healey 1999: 103).

10. yazıt;

"*Yazıları yazan Ana"* (Drijvers-Healey 1999: 117).

Soğmatar'da bulunan diğer yazıtlar Pognon mağarasında yer almaktadır. Mağaranın kuzey, doğu ve batı duvarlarında pek çok yazıt yer almaktadır.

Bunlardan ilki, kuzey duvarında bir figür üzerinde yer alır. Yazıtta;

"*Wa'el in oğlu Wa'el*" yazılıdır. Bu isim bir vali veya komutanın ismi olmalıdır (Drijvers-Healey 1999: 120).

Diğer yazıt, kuzey duvarında iki figür arasında yer alır. Yazıtta;

"*Bu heykel (ya da rölyef) Mutru'nun oğlu Wa'el'e aittir. Sur'un komutanı, Wa'el'in oğlu, onun efendisi ve koruyucuları için Arap valisi Wa'el tarafından yapılmıştır. Sila'nın oğlu Sila onları oyma ile süslemiştir*" (Drijvers-Healey 1999: 126).

Soldaki figür yanındaki yazıtta ise;

"*Bu heykel Arap valisi Dini'nin oğlu Barhanar'dır. Antoninus Caesar'ın özgür bıraktığı Barkalba'nın oğlu Aurelius Hapsay, onun efendisi ve koruyucuları için yaptı*" (Drijvers-Healey 1999: 132).

Güneye bakan duvarında okunan üç yazıt üzerinde;

"Bu heykel makimi oğlu Ma'nu tarafından Arap valisi Abgar için yapıldı",

"Bu heykel Şila oğlu Male tarafından Arap Vali'si oğlu Barnahar için yapıldı.",

"Adona oğlu...Adona oğlu Tridates" (Pognon 1907: 23-35).

4. Değerlendirme ve Sonuç

Soğmatar'da ele geçen yazıtların tümü Süryanice[2] yazılmıştır. Yazıtlar genellikle hatırlatma, dikilen anıt sütunlarla Maralahe'ye sunulan adaklarla ilgilidir ve tarih olarak Seleukos Takvimi kullanılmıştır. İsmi geçen kişilerin yaşadığı dönem göz önüne alınırsa bu kabartmaların M.S. 150-200 tarihleri arasında yapıldığı anlaşılmaktadır.

Soğmatar'daki *Sin* kültünün varlığı yazıtlarda sık bir şekilde vurgulanmıştır. Bu yazıtlarda *Sin*'in yanında "tanrıların efendisi" olarak tanımlanan *Maralahe* ismi de okunmaktadır (Drijvers 1980, 75-78; Drijvers-Healey 1999: 78).

Maralahe'nin geçtiği yazıtların çoğu Soğmatar'da ele geçmiştir. Yukarıda bahsedilen kabartmaların yanındaki yazıtlarda olduğu gibi, Höyüğün hemen güneyinde tepenin kuzey sırtında yer alan yazıtların birinde Soğmatar'da, Maralahe'nin isminin geçtiği iki yazıt daha ele geçmiştir. Bu iki yazıtın üzerinde tarihleri de verilmiştir. Tarihler, yakınlarında yer alan erkek kabartmasının yazıtının tarihi ile aynıdır.

Soğmatar'daki rölyeflerin hepsini rölyef heykel olarak tanımlayabiliriz. Rölyef heykel, iki ve üç boyutlu sanat formlarının özelliklerinin pek çoğunu içeren, bir zemin (fon-duvar) üzerinden yükselen, zeminden aşağıda gerçekleştirilen ya da her iki durumun da kullanıldığı form olarak açıklanabilir. Soğmatar rölyef heykelleri Ay Tanrı'sı *Sin*'i, dönemin yönetici ve ailelerini yansıtmaktadır. Rölyef heykellerde boyut olarak büyük, zeminden uzaklaşmış (yükselme) ve yüzeylerin biçimlendirilmesi için daha büyük alan açılmakla birlikte, çok sınırlı derinlik alanı içinde de vurgulu plastik etkiler elde edilmiştir.

Soğmatar kült merkezinde bulunan heykeltıraşlık eserlerin çokluğu ve kendine özgü işleniş biçimi göz önüne alındığında buranın bir heykeltıraşlık merkezi olduğu düşünülebilir. Bölgede heykeltıraşlık eserler veren Edessa ve Palmyra antik kentleri dışında Soğmatar kült merkezi de önemli bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır.

Erken Tunç Çağı'ndan itibaren Soğmatar kült merkezinin de içinde bulunduğu Tek Tek Dağları bölgesi taş ustalığı konusunda oldukça güçlü arkeolojik kanıtlar bize sunmaktadır. Örneğin, Gıseyir, Kasr-el Benat, Senemağara, Betik ve Soğmatar antik yerleşimleri Roma döneminin bölgedeki görkemli eserlerini bize yansıtmaktadır (Çelik 2018: 52-63). Soğmatar'da, Roma döneminden önce Erken Tunç dönemine tarihlendirilen kaya mezarlarının varlığı da önemli bir kanıttır (Albayrak 2019: 263-274). Yine, bölgede Dağyamacı köyünün doğusunda yer alan M.Ö. 2. bin yıla tarihlenen bir taş ocağı da bölgenin taş işçiliğinde oldukça geçmişe dayanan bir geleneğe sahip olduğunu göstermektedir (Çelik 2016: 409-426).

Sonuç olarak, Soğmatar kült merkezini Roma döneminde ve öncesinde bölgede bir heykeltıraşlık merkezi olarak düşünmek gerekmektedir. Soğmatar'da önümüzdeki yıllarda yapılacak arkeolojik kazılar sayesinde bu iddiamızın doğruluğu bir kez daha ispatlanacaktır.

[2] Süryanice Urfa ve komşu bölgelerde, Hıristiyanlığı kabul ettikten sonra "Süryaniler" adıyla bilinen halkın dilidir. Milattan önce 2. yüzyıl ile milattan sonra 3. yüzyıllar arasında ipek yolu üzerinde önemli bir ticaret merkezi olan Urfa'nın 2. yüzyıldan itibaren Hıristiyanlığın önemli bir merkezi haline gelmesiyle önem kazanan Süryanice, çok geçmeden Hıristiyanlık dünyası için Yunancadan sonra en önemli dil konumunu kazanmış ve zamanla bölgenin bilim, kültür ve edebiyat dili haline gelmişti. Bak. Tanrıverdi 2005: 1.

KAYNAKÇA

Albayrak, Y. 2015. "Soğmatar Kült Merkezi ile İlgili Yeni Öneriler", *Belgü, Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dergisi,* Sayı 2: 179-194.

Albayrak, Y. 2017. "Şanlıurfa Kale Eteği Nekropolü Kaya Mezarları" , *Karadeniz, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 36: 279-289.

Albayrak, Y. 2019. *Göbekli Tepe'den Edessa'ya Şanlıurfa,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Albayrak, Y. 2020. "Soğmatar Nekropolü Roma Dönemi Kaya Mezarları", *Amanosların Gölgesinde Hayriye Akıl Anı Kitabı*, Ege Yayınları, İstanbul: 19-28.

Albayrak, Y. – Mutlu, S. İ. 2014. "Soğmatar Kutsal Alanı ve Yakın Çevresi Yüzey Araştırması, 2012." *31. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 27-31 Mayıs 2013 Muğla. 2. Cilt, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Basımevi, Yayın No. 163/2, Muğla, 337-352.

Albayrak, Y. & Çelik, B. 2019. "Soğmatar Çevresi Kaya Mezarları", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi,* Volume: 43: 255-261.

Albayrak, Y. – Mutlu, S. İ. – Mutlu, S. – Çelik, B. 2019. "Soğmatar'da Sunaklı Kaya Oyuğu Mezarlar", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Sayı 41: 263-274.

Algaze, G. - Breuninger, R.- Knudstad, J. 1994. "The Tigris-Euphrates Archaeological Resonnaissance Project: Final Report of the Birecik and Carchemish Dam Survey Areas", *Anatolica,* 20: 1-96.

Algaze, G. 1986. "Kurban Höyük and the Late Chalcolithic Period in the Northwest Mesopotamian Periphery: A Preliminary Assessment", Ed. U. Finkbeiner ve W. Röllig, *Gamdat Nasr Period or Regional Style?,* Wiesbaden: Dr. Ludwig Reichert Verlag, 1986, 274-315.

Algaze, G. 1989. "A new Frontier: First Results of the Tigris-Euphrates Archaeological Resonnaissance Project", *JNES,* 48, 1: 241-282.

Atıl, A. Ç. 2015. "Rölyef Heykel", *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, sayı 14: 1-10.

Başer, S. 1990. "1988-1989 Yılları Kibyra Kurtarma Kazıları", *I. Müze. Kurtarma Kazıları Semineri,* Ankara, 235-259.

Çelik, B. 2014. "Şanlıurfa İli Merkez İlçesi Neolitik Çağ ve Öncesi Yüzey Araştırması, 2013.", 36. *Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu, 32. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* 02-06 Haziran 2014 Gaziantep, II. Cilt, 311-328.

Çelik, B. 2015. "Şanlıurfa İli Yüzey Araştırması" *Belgü,* Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler Edebiyat fakültesi Dergisi, Sayı II: 87-108.

Çelik, B. 2016. "Şanlıurfa İli Merkez İlçesi Neolitik Çağ ve Öncesi Yüzey Araştırması, 2014.", *37. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri*

Sempozyumu, 33. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 1-15 Mayıs 2015 Erzurum, II. Cilt, 409-426.

Çelik, B. 2018. "Şanlıurfa İli Neolitik Dönem Yüzey Araştırması, 2018" *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Sayı 40: 52-63.

Çelik, B.-Albayrak, Y. (2019). "Soğmatar'dan Ele Geçen Bir Kartal Figürü", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Volume: 42: 60-67.

Çelik, B – Mutlu, S. İ. – Mutlu, S. 2019. "Şanlıurfa'daki Soğmatar Kült Alanından Bir Aslan Kabartması Taslağı", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Sayı 41: 136-143.

Dikaios, P – Stewart, J. R. 1962. *The Stone Age and Early Bronze Age in Cyprus. The Swedish Cyprus Expedition*, IV, 1A. Lund. The Swedish Cyprus Expedition.

Dittmann, R. C. - Grewe, C - Huh, S - Schmidt, C. 2001. "Şavi Höyük Yüzey Araştırması" Ed. N. Tuna, J. Öztürk ve J. Velibeyoğlu, *Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları, Ankara: ODTÜ TAÇDAM,* 2001, 233-262.

Dornemann, R. H. 1978. "Tell Hadidi: A. Bronze Age City on the Euphrates." *Archaeology,* 31/6: 20-26.

Drijvers, H. Jan W. 1972. *Old Syriac (Edessean) Inscriptions*, E.J. Brill, Leiden.

Drijvers, H. Jan W. 1980. *Cults and Beliefs at Edessa,* E.J. Brill, Leiden.

Drijvers, H. Jan W. and Healey, F. J. 1999. *The Old Syriac Inscriptions of Edessa and Oshroene: Text, Translations and Commentary, Koninklijke* Brill NV, Leiden.

DU Mesnil DUB. 1927. "Les ruines d'el-Mishrifé, au Nord-est Homs (Ĕmèse)." Syria, 8: 13-33.

Duval, R. 1975. *Histoire D'édesse, Politique, Religieuse et Littéraire*. Amsterdam.

Engin A. - Beyazlar A. 2016. "Bir Erken Tunç Çağı II-III Kaya Oyuğu Mezarı ve Ortaya Koyduğu Yeni Bulgular", *Eurasian Academy of Sciences Eurasian Art&Humanities Journal* Volume 5: 1-44.

Fuensanta, J. G. - Mısır, A. 1997. "Excavations at Tilbeş Höyük: The 1996 Season", *KST,* 19, 1: 227-244.

Fuensanta, J. G. – Rothman, M. S. - Bucak, E. 1998. "1997 Salvage Excavations at Tilbeş Höyük", *KST*, 20,1: 207-218.

Matney, T. 2011. "The Iron Age of Southeastern Anatolia", *The Oxford Handbook of Ancient Anatolia: 10.000-323 B.C.E.,* ed. Sharon R. Steadman and Gregory McMahon, Oxford University Press, 443-464.

Meyer, J. W. (1991) *Gräber des 3. Jahrtausends v. Chr. İm syrischen Euphrattal, 3. Ausgrabungen in Samseddin un Djerniye.* Bonn: Saarbrücker Druckerei und Verlag (Schriften zur Vorderasiatischen Archäologie, Herausgegeben von Winfried Orthmann Band 3).

Mutlu, S. İ. – Albayrak, Y. 2018. "Harran ve Soğmatar'da Sin Kültünün Varlığı", *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, sayı 37: 133-144.

Orthmann, W. 1981. *Halawa 1977 bis 1979.* Bonn: Rudolf Habelt Verlag GMBH. (Saaarbrücker Beitrage zur Altertumskunde herausgegeben von Rolf Hachmann und Walter Schmitthenner, 31).

Orthmann, W. 1979. "Burial Customs of the 3rd Millenium B. C. İn Euphrates Valley." J. C. Margueron (Ed), *Le Moyen Euphrate: Zone de contacts et d'echanges (Actes du colloque de Strasbourg 10-12 Mars 1977)*. Strasbourg, 97-105.

Ökse, A. T. ve Görmüş, A. 2008. "Gre Virike'de Bulunan Bir Kuyu Mezar ve Mezar Eşyası Arasında Ele Geçen Bir Pişmiş Toprak Çıngırak", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi* 2008/1: 7-19

Özfırat, A. 1994. *Eskiçağda Harran,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 72–84

Özgen, E. 1986. "A Group of Terracotta Wagon Models from Southeastern Anatolia", *Anatolian Studies*, 36, London 1986, 165-171

Özgüç, T. 1948. *Ön Tarih'te Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri.* Ankara: (Türk Tarih Kurumu Yayınlarından VII: seri- No. 17)

Özgünel, C. 1987. "Selçuk Arkeoloji Müzesinde Saklanan Bir Myken Pyxis'i ve Düşündürdükleri", *Belleten* LI sa. 200: 530-540.

Pearce J. 2000. "The Late Chalcolithic Sequence at Hacınebi Tepe, Turkey" Ed. C. Marro ve H. Hauptmann, *Chronologies des Pays du Caucase et de L'Euphrate aux IVe-IIIe Millenaires (Varia Anatolica 11) (Actes du colloque d'Istanbul, 16-19 decembre 1998)*, Paris: Instuut Francais d'Etudes Anatolinnes d'Istanbul, 115-143.

Pognon, H. 1907. *Inscriptions sémitiques de la Syrie, de la Mésopotamie et de la région de Mossoul*, Paris.

Rona, Z. - Müren, B. 1997. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, İstanbul: Yem Yayınevi.

San, O. 2009. "Diyarbakır Müzesinde Yer Alan İki Adet Pişmiş Toprak Araba Modeli", *Altan Çilingiroğlu'na Armağan Yukarı Denizin Kıyısında Urartu Krallığı'na Adanmış Bir Hayat*, İstanbul, 599-605

Segal, J. B. 1953. "Pagan Syriac Monuments in the Vilayet of Urfa", *Anatolian Studies*, Vol. 3: 97-119.

Segal, J. B. 1954. "Some Syriac Inscrptions of the 2nd-3rd Century A.D.", *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, Vol. 26: 2-36.

Segal, J. B. 1967. "Four Syriac Inscriptions". *Bulletin of the School of Oriental and African Studies,* University of London, Vol. 30, No. 2, Fiftieth Anniversary Volume, 293-304.

Sertok, K. 2007. "Fruit Stands and the Definition of a Cultural Area around Carchemish", *Euphrates Valley Settlement.* The Carchemish Sector in the Third Millennium BC, ed. Edgar Peltenburg, Levant Supplementary Series 5. Oxford: Oxbow Books, 238-249.

Sevin, V. 2003. *Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar Eski Anadolu ve Trakya*, İstanbul.

Stein, G - Mısır, A. 1994. "Mesopotamian-Anatolian Interaction at Hacınebi, Turkey: Preliminary Report on the 1992 Excavations", *Anatolica,* 20: 145-189.

Suleimann, A. 1984. "Excavations at Ansari-Aleppo fort he Seasons 1973-1980", *Akkadica,* 40: 1-16.
Tanrıverdi, E. 2005. "Süryani Dili", *Süryaniler ve Süryanilik* II, Ankara.

Van Driel, G. 1983. "Jebel Aruda, The 1982 Season of Excavation-Interim Report", *Akkadica,* 33, 1983:1-26.
Van Loon, M. N. 1968. "First Results of the 1967 Excavations at Tell Selenkahiye", *Les Annales Archeologiques Arabes Syriennes,* 18: 21-36.
Woolley, C. L. 1914. "Hittite Burial Customs." *University of Liverpol Annals of Archaeology and Anthropology,* VI: 87-98.
Zoroğlu, L. 1994. *Kelenderis* I, Ankara.

Resim 1. Tepe'de Yer Alan Rölyefler (Albayrak 2019: 178)

Soğmatar Rölyef ve Yazıtları

Resim 2. Pognon Mağarası (Albayrak 2019: 184)

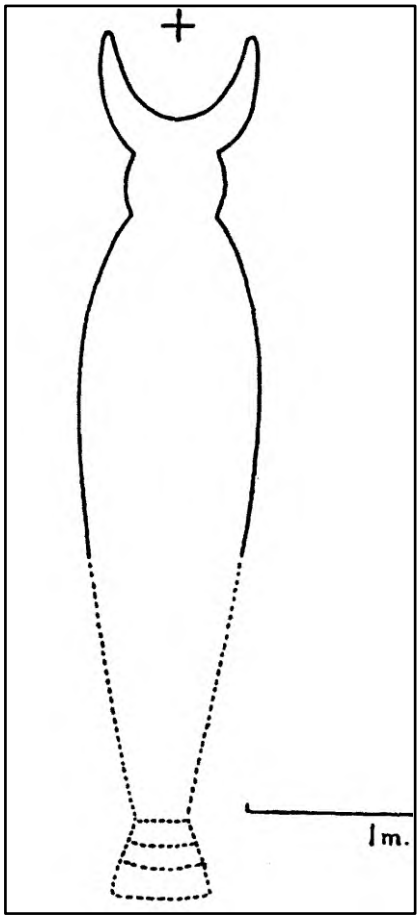

Resim 3. Pognon Mağarası'ndan Boynuz Başlıklı Rölyef (Segal 1953: Fig. 2)

Soğmatar Rölyef ve Yazıtları

Resim 4. Erkek Büstü (Albayrak 2019: 182)

Resim 5. Mezar Steli (Albayrak 2019: 183)

Resim 6. Kartal Figürü.

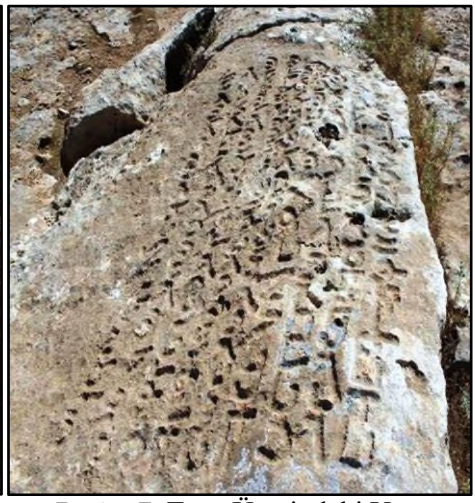

Resim 7. Tepe Üzerindeki Yazıt.

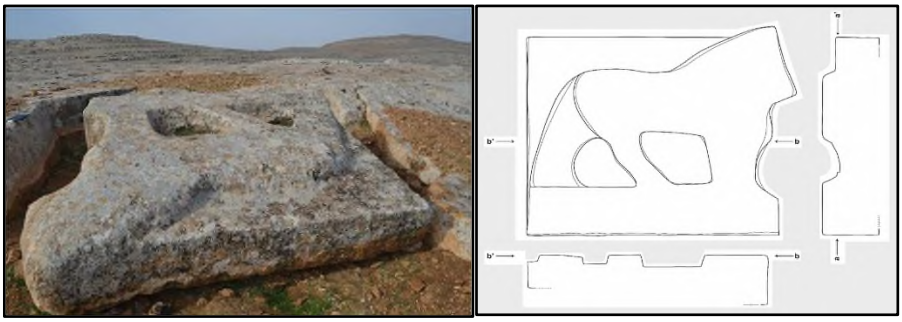

Resim. 8. Aslan Kabartması (Çelik vd. 2019, fig. 4- draw. 1).